

Sygn. akt I ACz 760/15

POSTANOWIENIE

Dnia 6 maja 2015 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie, Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Wojciech Kościółek (spr)

Sędziowie: SSA Władysław Pawlak

SSA Teresa Rak

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 6 maja 2015 roku w Krakowie

sprawy z powództwa Banku (...) spółka akcyjna w W.

przeciwko Z. K.

o zwolnienie spod egzekucji

na skutek zażalenia pozwanego

na postanowienie Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 18 lutego 2015 roku, sygn. akt I C 154/15 o udzieleniu zabezpieczenia

postanawia :

zmienić zaskarżone postanowienie i oddalić wniosek o udzielenie zabezpieczenia

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w Nowym Sączu udzielił stronie powodowej zabezpieczenia na czas trwania postępowania poprzez zawieszenie postępowania egzekucyjnego wszczętego z wniosku wierzyciela Z. K. przeciwko dłużnikowi J. C., prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Chorzowie R. J. do sygn. akt KM 141/14 w zakresie dotyczącym ruchomości w postaci:

- ciągnika (...)nr rej (...)

- ciągnika D. (...) nr rej. (...)

- ciągnika D. (...) nr rej. (...)

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy, powołując się na art. 730 § 2 zd. 1 kpc, art. 730¹ kpc i art. 755 kpc wskazał, że wniosek o udzielenie zabezpieczenia zasługiwał na uwzględnienie. Sąd I instancji podniósł, że strona powodowa uprawdopodobniła istnienie roszczenia o zwolnienie zajętych przedmiotów spod egzekucji. W terminie nieprzekraczającym miesiąca od informacji o zajęciu (13.01.2015r), bowiem w dniu 6.02.2015 roku, nadała na pocztu pozw. Z przedłożonych kopii wpisów samochodów do rejestru zastawów wynika roszczenie strony powodowej. Sąd wyjaśnił, że kopie odpisów z rejestru pochodzą z 2008 i 2011 roku, niemniej jednak z pisma komornika informującego bank o zajęciu domniemywać można o aktualności wpisów. Zajęcie w toku egzekucji pojazdów obciążonych zastawem rejestrowym narusza jego prawa, bowiem w razie dokonania sprzedaży samochodów zastaw wygaśnie zgodnie z art. 879 kpc. Na podstawie art. 19 ust. 3 pkt 3b ustawy z dnia 6 grudnia 1996 roku o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów nabywca przedmiotu obciążonego zastawem będzie upoważniony do złożenia wniosku o wykreślenie zastawu, przedstawiając zaświadczenie komornika lub innego organu egzekucyjnego o nabyciu przedmiotu zastawu

rejestrowego w postępowaniu egzekucyjnym. Następnie Sąd Okręgowy wywiódł, że uprawdopodobniony został także interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia, którego celem jest zwiększenie skuteczności postępowania cywilnego przez zapewnienie, że pomimo upływu czasu koniecznego dla rozstrzygnięcia sprawy, możliwym będzie osiągnięcie zamierzonych przez stronę celów tego postępowania. Kontynuacja egzekucji i sprzedaż ruchomości, doprowadzi do wygaśnięcia zastawy, co uczyni powództwo bezprzedmiotowym.

Zażalenie na powyższe postanowienie wywiódł pozwany, zaskarżając je w całości i zarzucając naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 730¹ § 1 kpc polegające na uznaniu, że strona powodowa wykazała istnienie interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia, a tym samym udzieleniu zabezpieczeniu. Podnosząc powyższy zarzut pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez oddalenie wniosku o udzielenie zabezpieczenia. W uzasadnieniu podniósł, że strona powodowa nie uprawdopodobniła istnienia roszczenia, albowiem dochodzone przez nią roszczenie nie ma swojej podstawy prawnej. Żalący wskazał, powołując się na art. 21 a ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, że podstawą prawną roszczenia powoda nie może być art. 841 kpc. W opinii pozwanego pozaegzekucyjne możliwości zaspokojenia zastawnika istnieją tylko wtedy, gdy żaden inny wierzyciel nie skieruje egzekucji do przedmiotu zastawy. W przypadku wszczęcia egzekucji i skierowania jej do przedmiotów objętych zastawem przez innego wierzyciela zaspokojenie zastawnika może nastąpić tylko i wyłącznie w drodze egzekucji sądowej. Zatem prowadzenie egzekucji z przedmiotów objętych zastawem rejestrowym w żaden sposób nie narusza praw powoda. Pozwany wywiódł w konkluzji, że zastawnik rejestrowy w sytuacji, gdy wszczęto postępowanie egzekucyjne co do przedmiotu zastawy, nie jest osobą trzecią w rozumieniu art. 841 kpc, a zatem nie może żądać zwolnienia zajętego mienia spod egzekucji. Tym samym powód nie uprawdopodobnił istnienia roszczenia w ujęciu normatywnym.

W odpowiedzi na zażalenie strona powodowa wniosła o jego oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje

Zażalenie okazało się zasadne. Trafnie wskazał skarżący, że w realiach sprawy Sąd I instancji wadliwie zastosował przepis art. 730¹ kpc, uznając istnienie roszczenia za uprawdopodobnione, a tym samym udzielając stronie powodowej zabezpieczenia.

Zgodnie z art. 730¹ kpc udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona lub uczestnik postępowania, jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia. Interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie. Stosownie do art. 755 § 1 pkt 3 kpc jeżeli przedmiotem zabezpieczenia nie jest roszczenie pieniężne, sąd udziela zabezpieczenia w taki sposób, jaki stosownie do okoliczności uzna za odpowiedni; sąd w szczególności może zawiesić postępowanie egzekucyjne lub inne postępowanie zmierzające do wykonania orzeczenia.

W świetle art. 243 kpc, który na podstawie art. 13 § 2 kpc znajduje zastosowanie także w postępowaniu zabezpieczającym, ilekroć w ustawie mowa jest o uprawdopodobnieniu, zachowanie szczególnych przepisów o postępowaniu dowodowym nie jest konieczne. Uprawdopodobnienie należy odnosić zarówno do podstawy faktycznej, na której powód opiera swoje żądanie, jak również do podstawy prawnej, w tym znaczeniu, że dochodzone roszczenie musi mieć swoją podstawę normatywną. Sąd ocenia zasadność wniosku o zabezpieczenie roszczenia na podstawie treści wniosku i przedłożonych do niego dokumentów, mając na względzie przesłanki, wynikające z przepisu, stanowiącego podstawę prawną dochodzonego roszczenia. Postępowanie zabezpieczające ma charakter wpadkowy i uproszczony i w jego toku Sąd ani nie dokonuje oceny dowodów, ani nie rozstrzyga istniejących w sprawie problemów prawnych. Postępowanie zabezpieczające ma na celu jak najszybsze rozstrzygnięcie przez Sąd kwestii udzielenia uprawnionemu tymczasowej ochrony prawnej. Nie jest ono płaszczyzną definitywnej merytorycznej oceny zgłoszonego w pozwie roszczenia. Innymi słowy, udzielenie zabezpieczenia jest możliwe w sytuacji, gdy dochodzone

przez powoda w pozwie roszczenie już na pierwszy rzut oka, bez głębszego wnikania we wszystkie możliwe aspekty faktyczne i prawne, wydaje się być uzasadnione, zarówno w aspekcie faktycznym, jak i normatywnym.

W realiach sprawy nie budzi wątpliwości, że strona powodowa uprawdopodobniła podnoszone w pozwie okoliczności faktyczne, przedkładając protokoły zajęcia pojazdów w toku postępowania egzekucyjnego o sygn. Km 141/14, wszczętego z wniosku pozwanego Z. K. oraz odpisy z rejestru zastawów, z których wynika, że jest zastawnikiem rejestrowym samochodów ciężarowych: (...)o nr rej (...), (...) o nr rej. (...)oraz (...) nr rej. (...), zajętych w toku postępowania egzekucyjnego w dniu 31 grudnia 2014 roku. Podnoszone w pozwie okoliczności faktyczne Sąd Apelacyjny uznał zatem za wiarygodne, jednakże niewystarczające do stwierdzenia uprawdopodobnienia istnienia roszczenia, w rozumieniu art. 730⁽⁽¹⁾⁾ § 1 kpc.

Należy zgodzić się z pozwanym, że w realiach sprawy strona powodowa nie uprawdopodobniła, że dochodzone przez nią roszczenie może być uzasadnione pod względem prawnym. W każdym razie na podstawie przytoczonych faktów i znajdujących się w aktach dokumentów nie sposób stwierdzić oczywistości istnienia roszczenia. Strona powodowa wniosła w niniejszej sprawie o zabezpieczenie roszczenia o zwolnienie zajętych przedmiotów spod egzekucji, powołując się na fakt, że przysługuje jej względem nich prawo zastawu rejestrowego. Zgodnie z art. 841 § 1 kpc osoba trzecia może żądać w drodze powództwa zwolnienia zajętego przedmiotu od egzekucji, jeżeli skierowanie do niego egzekucji narusza jej prawa.

Wbrew twierdzeniom zażalenia uznać należy, że zastawnik rejestrowy posiada legitymację procesową do wytoczenia powództwa ekscydencyjnego, bowiem osobą trzecią w rozumieniu art. 841 kpc jest każdy podmiot, nie będący dłużnikiem egzekwowanym. Jednakże jedną z przesłanek zasadności powództwa, opartego na art. 841 kpc jest, aby skierowanie egzekucji do określonego przedmiotu, naruszało prawo osoby trzeciej. W ocenie Sądu Apelacyjnego, strona powodowa nie uprawdopodobniła jednak, by zajęcie samochodów ciężarowych: (...)o nr rej (...), (...) o nr rej. (...)oraz (...)nr rej. (...), naruszało jej prawa.

Wskazać należy, że naruszenie praw zastawnika nie może być powiązane z samym faktem ustanowienia zastawu rejestrowego na określonych ruchomościach, zajętych następnie w toku postępowania egzekucyjnego, prowadzonego z wniosku innego wierzyciela. Nie sposób zakładać, by wprowadzenie do systemu prawnego instytucji zastawu rejestrowego miało służyć całkowitemu i automatycznemu wyłączeniu obciążonych przedmiotów spod egzekucji sądowej pozostałych wierzycieli. Zastawnik nie staje się na mocy samego ustanowienia na jego rzecz zastawu rejestrowego i wpisania prawa do rejestru zastawów właścicielem ruchomości, a jedynie jest uprawniony do zaspokojenia własnej wierzytelności z przedmiotu zastawu z pierwszeństwem wobec innych wierzycieli (art. 20 ustawy z dnia 6 grudnia 1996 roku o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów – Dz. U z 2009 roku, nr 67, poz. 569). Zastaw polega na obciążeniu rzeczy prawem, na mocy którego wierzyciel będzie mógł dochodzić zaspokojenia z rzeczy bez względu na to, czyją stała się własnością i z pierwszeństwem przed wierzycielami osobistymi właściciela rzeczy.

Możliwości realizacji tego prawa nie niweczy co do zasady prowadzenie egzekucji z przedmiotu zastawu przez innego wierzyciela, skoro w toku takiego postępowania egzekucyjnego zastawnikowi przysługują określone prawa. Nie wynika z akt sprawy, by strona powodowa była uprawniona do zaspokojenia swojej wierzytelności poprzez przejęcie przedmiotu zastawu, a więc zgodnie z art. 21 ustawy o zastawie rejestrowym zaspokojenie jej wierzytelności następowałoby także w drodze sądowego postępowania egzekucyjnego. Sąd Apelacyjny podziela zatem pogląd, wyrażony w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2010 roku, I CSK 369/09, LEX nr 578103, zgodnie z którym egzekucja wierzycieli zastawcy skierowana wobec przedmiotu zastawu nie prowadzi co do zasady do naruszenia praw zastawnika w rozumieniu art. 841 kpc. Może on przyłączyć się do egzekucji, wszczętej przez innego wierzyciela. Ponadto może wziąć udział w podziale kwoty uzyskanej z egzekucji, a zgodnie z art. 1025 § 1 pkt 5 kpc w planie podziału należności zabezpieczone zastawem rejestrowym korzystają z pierwszeństwa przed należnościami innych wierzycieli. Do udziału przez zastawnika w podziale sumy uzyskanej z egzekucji ruchomości co do zasady wystarczające jest legitymowanie się dokumentem publicznym lub prywatnym z podpisem urzędowo poświadczonym, potwierdzającym istnienie prawa zastawu. W przypadku zastawu rejestrowego dokumentem publicznym jest odpis z rejestru zastawów (art. 42 ust. 3 ustawy o rejestrze zastawów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2004

roku, sygn. akt V CK 241/03, OSNC 2005/3/46). Zatem niewystarczającym jest wywodzenie przez stronę powodową faktu naruszenia jej praw w przedmiotowej sprawie wyłącznie z faktu istnienia zastawu rejestrowego.

Wyjątkowo skierowanie egzekucji do przedmiotu, obciążonego zastawem rejestrowym, może naruszać prawa zastawnika, przykładowo w sytuacji, gdyby zabezpieczona zastawem wierzytelność nie była jeszcze w całości wymagalna. W pewnych wypadkach wierzyciel może mieć bowiem interes w tym, by odmówić przyjęcia świadczenia przed terminem wymagalności, jeśli wiązałoby się to dla niego z utratą wynagrodzenia należnego od dłużnika za korzystanie z kapitału (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2004 roku, sygn. akt V CK 241/03). W realiach sprawy strona powodowa nie powołała się jednak na żadne okoliczności, które konkretyzowałyby roszczenie i uzasadniały tym samym naruszenie jej praw poprzez zajęcie przedmiotu zastawu. Bez uprawdopodobnienia powyższej okoliczności istnienie podstawy prawnej dochodzonego roszczenia wydaje się zatem wątpliwe. Strona powodowa jedynie ogólnie powołała się w pozwie na istnienie umowy restrukturyzacyjnej, która jednak nie znajduje się w aktach sprawy, a więc nie wiadomo, czy i w jakim zakresie wierzytelność zabezpieczona zastawem jest wymagalna i w jakiej wysokości. Strona powodowa nie wskazała także w pozwie powyższych okoliczności.

Za wadliwe uznaje przy tym Sąd Apelacyjny upatrywanie naruszenia praw banku (...) spółki akcyjnej w W. w samym fakcie wygaśnięcia zastawu po sprzedaży pojazdów w toku postępowania egzekucyjnego. Powyższy pogląd Sądu Okręgowego nie uwzględniał bowiem okoliczności, że w normalnym toku postępowania zastaw wygasłby już po tym, jak w ramach podziału sumy uzyskanej z egzekucji zastawnikowi wypłacono otrzymaną równowartość przedmiotu zastawu, co w praktyce oznacza faktyczne zaspokojenie się zastawnika z przedmiotu zastawu i jednoczesne wygaśnięcie w tej części zabezpieczonej zastawem wierzytelności. Wygaśnięcie zastawu można by uznać za naruszające prawa strony powodowej wyłącznie w sytuacji, gdyby niekorzystne z perspektywy jej praw było także samo przeprowadzenie egzekucji z przedmiotu zastawu razem z wiążącymi się z tym konsekwencjami, co jednak nie zostało w sprawie uprawdopodobnione. Jest oczywistym, że w takiej sytuacji bank traci zabezpieczenie udzielonego kredytu, jednakże nie można nie zauważyć, iż, jak wynika z § 3 aneksu nr (...) z dnia 30 listopada 2011 roku do umowy kredytowej z dnia 9 grudnia 2008 roku (k.93), zastaw rejestrowy na ciągnikach samochodowych nie był jedynym zabezpieczeniem udzielonego kredytu, a wartość samochodów już w dacie ustanawiania zastawu rejestrowego była niższa, niż suma przyznanego kredytu. Ponadto, jak wynika z akt sprawy (k. 100-101), strona powodowa wyraziła zastawcy zgodę na wykreślenie z rejestru prawa zastawu, obciążającego jeden z pojazdów, po przekazaniu na jej rzecz odpowiedniej sumy pieniężnej, uzyskanej przez zastawcę ze sprzedaży pojazdu, na poczet częściowej spłaty zadłużenia z tytułu umowy kredytowej. Powyższa okoliczność także poddaje w wątpliwość, czy przeprowadzenie egzekucji z pozostałych ciągników w istocie narusza prawa strony powodowej. Dokonanie oceny w tej materii wymaga szczegółowej i wnikliwej analizy stanu faktycznego sprawy, która nie może zostać przeprowadzona w postępowaniu zabezpieczającym, które ma charakter uproszczony.

Niewątpliwie więc, w oparciu o zebrany dotychczas materiał procesowy nie można uznać, by roszczenie strony powodowej było oczywiście, już na pierwszy rzut oka, uzasadnione w świetle wskazanej podstawy normatywnej roszczenia. Zatem na obecnym etapie postępowania Sąd Apelacyjny uznał, że strona powodowa nie uprawdopodobniła istnienia roszczenia, a zatem nie została spełniona już pierwsza przesłanka udzielenia zabezpieczenia z art. 730¹ § 1 kpc, co rodziło zbędnym badanie pozostałych przesłanek i skutkowało zmianą zaskarżonego postanowienia i oddaleniem wniosku o udzielenie zabezpieczenia.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżone postanowienie, jak w pkt I, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 kpc.

Sąd Apelacyjny nie orzekał o kosztach postępowania zażaleniowego, mając na względzie dyspozycję art. 745 § 1 kpc, z którego wynika, że o kosztach postępowania zabezpieczającego sąd rozstrzyga w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.